

RF § 10   Policy för civil beredskap och Plan för Region Gotlands krisledning och samverkan vid samhällsstörningar

Ärendenummer: RS 2022/2054

Regionfullmäktiges beslut

- Policy för civil beredskap fastställs.
- Plan för Region Gotlands krisledning och samverkan vid samhällsstörningar fastställs.

Sammanfattning

Policy för civil beredskap

Övergripande inriktning för området civil beredskap och övergripande mål för mandatperioden föreslås placeras i ett eget styrdokument; Policy för civil beredskap. Policyn är avsedd att skapa en strategisk inriktning för beredskapsområdet före under och efter en samhällsstörning. Detta har tidigare funnits kortfattat i planen men har nu utvecklats i policyn för att ges mer utrymme då det finns ett ökat behov av arbete med civil beredskap.

Policyn förtydligar användningen av samlingsbegreppet civil beredskap som både omfattar krisberedskap och civilt försvar.

Policyn har exempelvis som mål att utveckla Region Gotlands krigsorganisation och vid behov krigsplacera personal.

Plan för Region Gotlands krisledning och samverkan

Regionfullmäktige skall enligt lag (2006:544) fastställa en plan för hur extraordinära händelser ska hanteras inom Region Gotland. Planen skall antas en gång per mandatperiod. Senast planen fastställdes var i slutet av föregående mandatperiod (2022-2023). För regelefterlevnad ska en ny plan fastställas.

Planen omfattar Region Gotlands krisledning och dess samverkan (till exempel krisledningsorganisationens ansvar, uppdrag och organisering samt nätverk för samverkan). Planen är avsedd att tillämpas när Region Gotland måste övergå i en anpassad organisation på grund av en samhällsstörning inklusive höjd beredskap.

Planen är en uppdatering av och ersätter tidigare fastställd plan (RS 2022/293). Den uppdatering som påbörjades i föregående version av planen, utifrån statliga inriktningar och utredningar, har fortsatt och färdigställts i föreliggande plan.

Planen uppfyller kravet på att ha en Övergripande katastrofplan enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2013:22). Tidigare

Övergripande katastrofplan ersätts således av föreliggande plan samt Operativ katastrofplan.

Regionstyrelsen ansvarar för regionövergripande planer och rutiner underliggande denna plan, exempelvis kriskommunikationsplan och utbildnings-/övningsplan, vilka fastställs av regiondirektören.

Föreliggande plan kompletteras med operativa planer och rutiner inom respektive nämnd.

Bedömning

Regionstyrelsen bedömer att rubricerad policy och plan uppfyller lagstiftningens krav samt följer Region Gotlands mål och utvecklingsstrategi. Policyn och planen utgör en god planering och stöd för Region Gotlands krisledning och samverkan vid samhällsstörningar.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen är att det finns en rättslig grund och lagkrav på Region Gotland för att vid varje ny mandatperiod fastställa plan i enlighet med dels lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, dels Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2013:22).

Enligt överenskommelse med staten (som utgår från lag 2006:544) ska Region Gotland ta fram styrdokument där mål för beredskapsområdet under mandatperioden fastställs av regionfullmäktige.

2. Ekonomiskt perspektiv

Huvuddelen av insatserna som omfattas av policyn och planen genomförs med statlig finansiering (riktade statsbidrag). Den enda uppgift som påverkar Region Gotlands förvaltningsanslag är upprätthållande av funktionen tjänsteman i beredskap (TIB) samt upprätthållande av ledningsplatser.

3. Barnperspektiv

Policyn och planen är i linje med barnkonventionens grundprinciper, exempelvis artikel 6. Barn kan bli särskilt utsatta vid samhällsstörningar (kriser och krig). Policyn och planen bidrar till ökad förmåga att hantera samhällsstörningar som i förlängningen bidrar till barnets bästa.

4. Jämställdhetsperspektiv

Ej aktuellt.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Ej aktuellt.

6. Klimat och miljöperspektiv

Ej aktuellt.

Ärendets behandling under mötet

Anförande hålls av Meit Fohlin (S), Eva Nypelius (C) och Jörgen Benzler (V).

Meit Fohlin (S) tillstyrker regionstyrelsens förslag. I detta instämmer Eva Nypelius (C) och Jörgen Benzler (V).

Ordförande ställer proposition på regionstyrelsens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Policy för civil beredskap

Plan för Region Gotlands krisledning och samverkan vid samhällsstörningar

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2022-12-20

Skickas till

Samtliga förvaltningsledningar och nämnder

RF § 11 Uppföljning av Strategi för att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor

Ärendenummer: RS 2017/897

Regionfullmäktiges beslut

- Uppföljning av strategi för att förebygga och motarbeta mäns våld mot kvinnor tas emot.
- Strategisk vidareutveckling av arbetet med att förebygga och motarbeta mäns våld mot kvinnor ska införlivas i arbetet med genomförandeprogrammet Kraftsamling för hälsa och ett socialt hållbart Gotland 2023-2027.
- Regionstyrelsen får i uppdrag att beskriva hur arbetet med att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor praktiskt kommer att bedrivas i relation till Region Gotlands förväntade lagstadgade uppdrag kring det brottsförebyggande arbetet, återrapportering sker till budgetberedningen 2023.

Sammanfattning

Strategin för att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor har varit verksam under 2019-2022. Strategin togs fram i samverkan med regionstyrelseförvaltningen, hälso- och sjukvårdsförvaltningen, socialförvaltningen och utbildnings- och arbetslivsförvaltningen. De utsedda representanterna i arbetsgruppen var länken mellan verksamheter som arbetar med mäns våld mot kvinnor och övergripande strategiskt arbete på regional nivå.

Uppföljningen beskriver nuläget kring strategins målsättningar, Region Gotlands arbete inom strategin och arbetet framåt. Tiden för genomförandet har sammanfallit med Covid-19-pandemin vilket inneburit färre systematiska uppföljningsmöten, men arbetet har oförtrutet fortsatt under innevarande tid. Måluppfyllelsen är god.

Det övergripande arbetet med Region Gotlands styrsystem gör gällande att där det är möjligt minska antalet specifika strategier. Det innebär bland annat att i arbetet med att konkretisera den regionala utvecklingsstrategin tas det fram ett genomförandeprogram, Kraftsamling för hälsa och ett socialt hållbart Gotland, som fokuserar på social välfärd och i första hand det övergripande målet ”Gotland är ett tryggt och inkluderande samhälle med livskvalitet för alla”, där inriktningsarbetet mot Mäns våld mot kvinnor, ingår.

Socialnämndens arbete styrs av tydliga lagkrav, inklusive ny lagstiftning och nya föreskrifter. Även hälso- och sjukvårdsnämnden berörs av de nya föreskrifterna.

Bedömning

Det kräver effektiva åtgärder för att förhindra både att våld utövas och att våld upprepas. Det gotländska samhället behöver bli bättre på att upptäcka våld och kunskapen om våldets utbredning och arbetssätt behöver öka. Styrning, samordning och uppföljning av arbetet mot mäns våld mot kvinnor behöver stärkas. Region Gotland har inte alla delar på plats. Vikten av förebyggande insatser kan inte nog poängteras utifrån bedömningen av både mänskligt lidande och ekonomiska kostnader.

Respektive nämnd har ansvar för att förutsättningar finns för arbetet, och det är av vikt att arbetet systematiseras i planering och utförande.

Strategin för att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor har varit central i arbetet med att bygga upp strukturer för arbetet och samverkan internt. Nu har förutsättningarna ändrats och det finns andra och fler kringliggande styrsystem vilket gör att det nu anses verkningsfullt och ändamålsenligt att koppla insatserna och den centrala samverkan till genomförandeprogrammet och dess bredd av medverkande aktörer.

Regionstyrelsen bedömer att målsättningarna för arbetet mot mäns våld mot kvinnor omhändertas inom genomförandeprogrammet Kraftsamling för hälsa och ett socialt hållbart Gotland.

Ärendets behandling under mötet

Anförande hålls av Håkan Eriksson (S), Håkan Onsjö (M), Saga Carlgren (V), Johan Malmros (C), Jennifer Medin (MP), Lina Runander (M), Malin Åberg (C), Per Edman (V) och Fredrik Gradelius (C).

Håkan Eriksson (S) tillstyrker regionstyrelsens förslag. I detta instämmer Saga Carlgren (V), Johan Malmros (C), Jennifer Medin (MP), Lina Runander (M) och Malin Åberg (C).

Ordförande ställer proposition på regionstyrelsens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Strategi för att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor 2019-2022
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2022-11-17

Skickas till

Samtliga nämnder.

RS § 37 Folkhälsorapport

Ärendenummer: RS 2023/131

Paragraf föregående instans: REGU § 6

Regionstyrelsens beslut

- Informationen tas emot.

Sammanfattning

Folkhälsan på Gotland följs sedan många år av Region Gotland genom deltagande i den nationella folkhälsoenkäten Hälsa på Lika Villkor (HLV). I samband med att nya resultat kommer sammanställer Enheten för social välfärd en rapport, där resultaten presenteras utifrån en vald inriktning. Resultaten från HLV 2022 har sammanställts i en folkhälsorapport med syfte att beskriva ett nuläge för folkhälsan och relaterade faktorer i befolkningen på Gotland. Ett annat syfte har varit att beskriva utvecklingen av folkhälsan och bestämningsfaktorer för hälsa på Gotland under de år pandemin pågått. Det har gjorts genom att jämföra de aktuella resultaten med HLV 2020, vilket genomfördes i början av året, innan pandemin fått starkt fäste på Gotland. Viss kompletterade statistik har också använts.

Under analysprocessen har diskussioner förts med nyckelpersoner för verksamhetsföranckrad uppföljning och analys, inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen, socialförvaltningen, regionstyrelseförvaltningen och utbildnings- och arbetslivsförvaltningen, bland annat genom en analysworkshop. Stöd har även tagits från tidigare sammanställning av verksamheternas iakttagelser under pandemin, som redovisades vid regionstyrelsens möte 2022-05-24, RS § 155.

Resultaten från HLV 2022 visar, som vid förra mätningen att en stor andel av befolkningen upplever bra självskattad hälsa och högt psykiskt välbefinnande. Det finns dock tydliga omotiverade skillnader i hälsa mellan olika grupper i samhället, utifrån t.ex. kön, ålder, etnicitet, funktionsförmåga och socioekonomisk position i samhället. Vidare har ungefär var femte person i befolkningen varit utsatt för kränkande behandling. Lika stor andel upplever otrygghet respektive låg tillit till andra personer och cirka var fjärde person har lågt socialt deltagande. Ohälsosamma levnadsvanor är ytterligare ett folkhälsoproblem. Även för sociala faktorer och levnadsvanor finns obefogade skillnader mellan olika grupper i samhället.

Några förändringar avseende hälsoutfall totalt i befolkningen (bland personer 16-84 år) kan inte ses mellan HLV 2020 och 2022. Bedömningen görs dock att psykiska besvär högst troligt ökat bland barn och ungdomar under de senaste åren. Försämrade självskattad hälsa och minskad tillit till andra människor ses också bland unga vuxna. Sannolikt har pandemin varit en bidragande orsak till dessa förändringar. Däremot finns inte statistiska belägg för ökad psykisk

ohälsa i den vuxna befolkningen och antal suicid har inte ökat. Minskat socialt deltagande i hela befolkningen och ökat stillasittande i grupper som redan innan pandemin hade störst risk för det är andra negativa förändringar där pandemin rimligtvis spelat en roll. Däremot ses inte tydligt ökade hälsoklyftor. Motsatt mot befarat har andelen personer i befolkningen som rör sig minst 150 minuter i veckan ökat. Att folkhälsan och hälsorelaterade faktorer inte kortsiktigt påverkats mer negativt kan bero på faktorer som t.ex. att näringslivet inte drabbades så hårt som befarat. Men det kan även påverkats av alla åtgärder som vidtagits för att motverka negativa pandemikonsekvenser. Samtidigt kan det också ta flera år innan en del effekter av pandemin blir synliga genom förändringar i befolkningens hälsa.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens bedömning är att den sammanställda folkhälsorapporten ger en aktuell bild av folkhälsan och relaterade faktorer på Gotland. Den ger även en rimlig beskrivning och analys av utvecklingen under de senaste åren. Rapporten stärker redan tidigare framställda behov av insatser för god och jämlik folkhälsa och lyfter fram aktuella förändringar som också är viktiga att beakta i det fortsatta arbetet. På grund av omvärldsläget och samhällsekonomin finns också risk för att fler människor får ekonomiska svårigheter framöver vilket i sin tur ökar risken för psykisk ohälsa i befolkningen.

Precis som före pandemin behövs även fortsättningsvis mer främjande och förebyggande insatser för att stärka hälsa, sociala faktorer och hälsosamma levnadsvanor i hela befolkningen, men mest bland personer med störst risk för ohälsa. För att kompensera för de senaste årens negativa förändringar behövs också:

- 1) än mer fokus på barn och ungas psykiska hälsa, t.ex. genom insatser för stärkt psykiskt välbefinnande,
- 2) insatser för minskat stillasittande i grupper med störst risk för det,
- 3) insatser för ökat socialt deltagande i hela befolkningen.

De mål och insatsområden som beskrivs i förslaget till *Kraftsamling för god hälsa och ett socialt hållbart Gotland* (genomförande programmet för social välfärd 2023-2027, utifrån Vårt Gotland 2040) bedöms vara relevanta för att möta de behov som framkommer i denna rapport. Det pågående arbetet med *Hälsa genom hela livet* är också av stor vikt för förbättrad hälsa och förutsättningar för god hälsa i hela befolkningen.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Veronica Hermann, folkhälsostrateg, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionalt utvecklingsutskotts förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Folkhälsorapport 2023-02-16

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2023-02-01

Skickas till

Samtliga nämnder

Gotlandshem

Kvalitetschefer i samtliga förvaltningar